

Što se tiče Ulazne pjesme novi Misal određuje: »Pjeva je naizmjenice zbor i narod, ili cijeli narod ili samo zbor. Upotrebljava se antifona s psalom kako se nalazi u Rimskom gradualu ili u Jednostavnom gradualu (ima desetak redaka) ili druga pjesma koja odgovara svetom činu, a čiji tekst treba da bude odobren od Biskupske konferencije« (Opća uredba, Ulaz, br. 26).

Za »Svet« je određeno da ga svećenik pjeva ili moli zajedno s narodom (Usp. Opća uredba, Euharistijska molitva, br. 55 b).

Očigledno je da Biskupska konferencija ne može za liturgijsku upotrebu odobriti sve pjesme iz Hrvatskog kantuala, nego samo one koje imaju potrebne kvalitete (Usp. Opća uredba, br. 20, 50 i 56).

J. R.

SAVJETI DIETRICH A BONNHOEFFERA PROPOVJEDNICIMA

Bonnhoeffer se rodio u Breslavi. Teologiju je studirao kod Adolfa von Harnacka i Reinholda Seeberga. Promovirao je 1927. a habilitirao 1929. Poslije boravka u Barceloni, New Yorku i Londonu počeo je predavati sistematsku teologiju na berlinskom sveučilištu. Godine 1936. nacistički režim mu je zabranio držati predavanja, a kasnije i pisati. Na koncu je prognan. Povratio se u domovinu prije nego je izbio rat. Odmah po povratku priključio se pokretu otpora. Uhapšen je i zadržan u zatvoru do konca rata. Ovaj priznavalac vjere, evangelički teolog i propovjednik, smaknut je u koncentracionom logoru 9. svibnja 1945.. Svojoj rođici, kojoj su neki prijatelji saopćili da će on poživjeti još svega nekoliko mjeseci, pisao je: »Što bih činio kad bih doznao da moram umrjeti za nekoliko mjeseci?... Pokušao bih poučavati teologiju kao i nekoć, i češće bih propovijedao.«

Propovijedanje je za njega bilo neki sacramentum verbi. Sam se vrlo savjesno pripremao kad je propovijedao kršanskoj zajednici. Nad biblijskim tekstom dugo bi razmišljao, jer: »Teško je opipljivo shvatiti i propovijedati Evandjelje. Prava evanđeoska propovijed mora biti takva kao kad pred djetetom držimo lijepu crvenu jabuku, ili pred žednim čovjekom čašu svježe vode i pitamo: Želiš li? O stvarima naše vjere morali bismo govoriti tako da se ruke pružaju za njima brže nego li ih možemo napuniti.«

Za propovijed se treba pripremiti **molitvom**. Molitva vodi k meditaciji. To valja imati na pameti. Nama najpoznatiji biblijski tekst nije Božja riječ koja je uvijek najprikladnija za zajednicu. Meditacija nije samo skupljanje misli. Ona se sastoji od usvajanja teksta riječ po riječ. To se odvija polagano, a da još cilj nije čvrsto utvrđen. Tu se radi o usvajanju riječi kao što ih je Marija prebiralala u svome srcu (LK 2,19). Riječi treba čitati tako, kao da ih čitamo i slušamo prvi put. One se tiču nas, ne u objektivnoj distanci, nego kao riječi koje dolaze od Isusove osobe nama i žele nas zapaliti. Kirkegaard se o tome zgodno izrazio:

Treba čitati onako kao što se čita ljubavno pismo. Kod prave meditacije promeditirane riječi naviru same od sebe i prate nas često puta bez nikog misaonog rada.

Iza meditacije slijedi **analiza teksta**. Uputno je pri tome postaviti slijedeća konkretna pitanja: što tekst govori o Bogu, što o čovjeku, što o meni? Gdje sam u pogibli da izlažući tekst budem neistinit, bilo da mi se čini prestrogim, ili da od drugih tražim što ni sam ne vršim, ili drugima nalažem ono o čemu nisam osvjedočen. Proizvoljno tumačenje teksta može biti veoma štetno! Nadalje, što tekst govori Kristovoj Crkvi općenito? Što mojoj zajednici posebno? Što pojedincu čije su mi bijeda i napasti dobro poznate?

Ponovnim čitanjem teksta i ponovnim postavljanjem gornjih pitanja tekst postaje plastičan. Mi počinjemo nešto nazirati. Tekst se razvrstava na mnogosvrzne misli. Ako tekst nismo dobro uočili, nemoguće je o njemu propovijedati. Trud koji vodi do toga uočavanja treba bezuvjetno uložiti. On se isplacuje, a sam se propovjednik raduje promatrajući ga. Sada je središte teksta vidljivo. Svaki, naime, tekst ima svoje središte bilo da se radi o tematskoj propovijedi ili o homiliji. Ni homilija ne može biti bez svoga središta. To središte može biti formulirano kao tema. Kad je tema uokvirena, ne treba ga uvijek spominjati. No ono mora biti. U praktičnoj izradi propovijedi ona se može pojaviti u središtu, ali može i čitava propovijed na nju ciljati, a da se ona i ne spomene. U svakom slučaju propovijed mora biti jedan sektor iz kruga oko istog središta. Od toga središta tekst se zatim raspada na svoju rasclambu, u kojoj se polagano pomalja sve ono pojedinačno i zauzima svoje mjesto.

Bonnhoffer daje i praktične savjete koji su zanimljivi i poučni.

Propovijed treba pisati **pri danjem svjetlu**. Piše li se propovijed u sumrak ili po mraku, tada se, prema njemu, ona na jutarnjem svjetlu slabo razaznaje. Propovijed se ne smije sastavljati na dušak već **na predahe**. U protivnom slučaju propovjednik se izlaže pogibli da se »istrčaje«. Treba se čvrsto držati **jednog teksta**, a ne poslije nekoliko sati tražiti neki drugi. Za tekst ne čitati tuđih propovijedi prije neg li pred sobom imamo **svoj vlastiti nacrt**. U protivnom, postajemo ovisni, a to otežava put do zrelosti. Čitanje tuđih propovijedi vodi k praznini. Propovijedanje postaje makinalni rad, a to je najveća pogibelj za propovijed.

K pisanju treba prilaziti ozbiljno, ali tek nakon toga što nam je misaoni tok u nacrtu sasvim jasan. To olakšava učenje propovijedi. Ona propovijed koja se teško nauči, nije dobra, a pogotovo to nije jasna propovijed.

Svaki propovjednik mora postaviti sebi pravilo da rad oko nedjeljne propovijedi treba da započne najkasnije u utorak i da završi najkasnije u petak. Sam tekst treba potražiti već u nedjelju navečer a u ponedjeljak ga uglaviti. Propovijed koja se priprema tek u subotu navečer, odaje stav nedostojan Božje riječi. Bilo bi bolje da mnoge takve propovijedi nikada nisu ni izrečene. Subota navečer neka bude slobodna. Propovjednik mora naći načina da u subotu navečer ne izlazi van i da ga tada ne traže.

Memoriranje ne znači učiti napamet riječi nego misli. Treba u pamet utuviti misaone skupine. Riječi se tada nameću same po sebi. Posebno treba zapamtiti prvu i posljednju rečenicu odsjeka.

Konačno, napisana i naučena propovijed nije još prava propovijed. Bezzel kaže da se propovijed mora roditi dvaput: u radnoj sobi i na propovijedaonici. Sve što se zbiva u sobi tek je priprava za pravo rođenje na propovijedaonici. Ipak, prema pripravi ravnat će se i mjera koncentracije kao i konkretiziranje. Samo nepripravljeni propovjednik poseže za tehnikom patosa, vikanja, upadnog uplivanja. Oni odavaju njegovu nesigurnost.

Neposredno prije samog nastupa potrebno je da se propovjednik pomoli. To je čas kad on treba da padne na koljena. Propovjed također svršava tihom molitvom. Propovjednik zazivlje Duha Svetoga da njegovu (u stvari Božju) riječ učini plodnosnom. Dobro je prije svakog nastupa pred vjernicima, pasti na koljena. Dobri plodovi neće izostati.

Uvjeren sam da je Bonnhoffer svoj način propovjedanja stekao slušajući poticaje Duha, pa zato svaki onaj koji izlazi pred zajednicu da joj navijesti Božju riječ »nek otvori uho da čuje što Duh poručuje crkvama« (Otkor 2,7).

O. Franjo Carev

NOVA TEOLOŠKA RAST

Novomodernistički teologi oznanjajo novo rast v teologiji, češ da je tridentinski koncil zamrznil znastveno delo na razvoju in rasti teologije. Sedaj da se nam obeta prava pomlad teološkega razvoja. Vse to se lepo sliši in razvoja je vsak normalen človek vesel, če bi res što za razvoj, ne pa morda za pravo deformacijo teološkega nauka. Znaki pa so zaskrbljujoči.

Hitri razvoj moderne tehnike in z njo povezane civilizacije je zares močno spremenilo življenje ljudi. Tega nihče nemore zanikati. A vendar obstoja resen pomislek, ali morajo take zunanje spremembe vplivati na vsebino nauka kot je Kristusov Evangelij? Mar se res morajo verske resnice danes drugače razlagati kot nekoč? Ali je potrebna prav nova razloga verskih resnic? Ali ne vključuje nova razloga resnic tudi drugačno pojmovanje resnic in s tem se prav za prav vera že v biti spreminja? Vstajenje človeških teles, ena najtežjih verskih resnic, bo gotovo deležna kot prva korekture. A kaj je Kristus učil o tem vstajenju? Ali samo upravičeni njegov nauk po svoje razlagati samo zato, ker se je življenje ljudi spremenilo? Mar niso take zahteve vendrale pretirane? Sprememba naše vere bi na nek način pomenilo tudi gotovo zgrešenost vere, ki jo je Cerkev v prejšnjih stoletjih oznanjala. Toda kako je mogoče kaj takega vskladiti z naukom Cerkve o prisotnosti Sv. Duha in njegovega varstva, ki je zagotovljena Cerkvi?

Še mnogo takih vprašanj se vsiljuje mislečemu verniku in zlahka bo prišel do spoznanja, da taka transmutacija verskih resnic nikamor ne pelje, razen v duhovno razsulo. Zategadelj mo-